

Věc C-643/23

**Shrnutí žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce podle čl. 98 odst. 1
jednacího řádu Soudního dvora****Datum doručení:**

26. října 2023

Předkládající soud:Tribunal da Relação de Lisboa (odvolací soud v Lisabonu,
Portugalsko)**Datum předkládacího rozhodnutí:**

4. července 2023

Navrhovatelka:

Agenciart – Management Artístico, Sociedade Unipessoal, Lda.

Odpůrkyně:

CT

Předmět původního řízení

Opravný prostředek, který přezkoumává Tribunal da Relação de Lisboa (odvolací soud v Lisabonu, Portugalsko), se týká vymezení rozsahu působnosti řízení o platebním rozkazu, tj. otázky, zda byly (či nebyly) splněny objektivní a subjektivní požadavky, jimiž je toto řízení vázáno – Pojmy „obchodní transakce“ a „podnik“, které jsou stanoveny v čl. 2 bodě 1, resp. v čl. 2 bodě 3 směrnice 2011/7/EU – Jednání jako organizace v rámci nezávislé odborné činnosti a strukturovaný výkon této činnosti

Předmět a právní základ žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

Výklad unijního práva, zejména bodu 5 odůvodnění a čl. 2 bodu 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/7/EU ze dne 16. února 2011 o postupu proti opožděným platbám v obchodních transakcích (Úř. věst. 2011, L 48, s. 1) – Článek 267 SFEU

Předběžná otázka

Musí být fyzická osoba, která pravidelně vykonává jakožto osoba samostatně výdělečně činná povolání herečky za peněžitou úplatu, považována za „podnik“ ve smyslu a pro účely bodu 5 odůvodnění a čl. 2 bodu 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/7/EU ze dne 16. února 2011, přestože nevlastní organizovanou strukturu prostředků (vzhledem k tomu, že tuto činnost vykonává, aniž má k dispozici vlastní prostory, zaměstnance, nástroje či zařízení související s její odbornou činností)?

Uplatňované předpisy unijního práva

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/7/EU ze dne 16. února 2011 o postupu proti opožděným platbám v obchodních transakcích: zejména body 5 a 10 odůvodnění a čl. 2 body 1 a 3

Uplatňované předpisy vnitrostátního práva

Decreto-Lei n.º 62/2013, de 10 de maio, que estabelece medidas contra os atrasos no pagamento de transações comerciais, e transpõe a Diretiva n.º 2011/7/UE, do Parlamento Europeu e do Conselho, de 16 de fevereiro de 2011 (nařízení s mocí zákona č. 62/2013 ze dne 10. května 2013, kterým se stanoví postup proti opožděným platbám v obchodních transakcích a kterým se provádí směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/7/EU ze dne 16. února 2011): zejména čl. 3 písm. b) a d)

„Článek 3

Definice

Pro účely tohoto nařízení s mocí zákona se:

[...]

b) „obchodní transakcí“ rozumí transakce mezi podniky nebo mezi podniky a orgány veřejné moci, jejichž účelem je dodání zboží nebo poskytnutí služeb za úplatu;

[...]

d) „podnikem“ jakákoli entita jiná než orgán veřejné moci, která vykonává nezávislou hospodářskou nebo odbornou činnost, i když je tato činnost prováděna jedinou osobou;“

Regime dos procedimentos para cumprimento de obrigações pecuniárias emergentes de contratos de valor não superior à alçada do tribunal de 1.ª Instância, aprovado pelo Decreto-Lei n.º 269/98, 1 de setembro (režim řízení týkajících se

plnění peněžitých závazků plynoucích ze smluv v hodnotě, která nepřekračuje pravomoc soudu prvního stupně, přijatý nařízením s mocí zákona č. 269/98 ze dne 1. září 1998) (dále jen „RPCOPEC“): zejména článek 7

Stručné shrnutí skutkového stavu a původního řízení

- 1 Navrhovatelka je obchodní společnost, která působí v oblasti uměleckých agentur a řízení umělecké kariéry herců, s nimiž uzavírá smlouvy o obchodním zastoupení. CT, odpůrkyně v odvolacím řízení, vykonává povolání herečky a uzavřela s navrhovatelkou smlouvu o obchodním zastoupení, jejíž platnost byla ukončena dne 30. června 2017.
- 2 V květnu 2017 sjednala navrhovatelka s televizním producentem účast odpůrkyně v televizním seriálu a za dojednání podmínek této účasti měla obdržet poplatek za poskytnuté agenturní služby. Účast v televizním seriálu začala v červnu 2017 a skončila na konci května 2018.
- 3 V souvislosti se zmíněnými službami vystavila navrhovatelka fakturu č. 2019/1 ze dne 17. července 2019, a to ve výši 19 188 eur, kterou odpůrkyně dosud neproplatila. Navrhovatelka tvrdí, že má právo obdržet tento poplatek bez ohledu na to, že platnost smlouvy o obchodním zastoupení byla ukončena dne 30. června 2017, vzhledem k tomu, že před ukončením vztahu obchodního zastoupení byla pověřena zajištěním, sjednáním a uzavřením výše uvedené smlouvy.
- 4 Navrhovatelka podala proti odpůrkyni návrh na výkon rozhodnutí týkající se zaplacení pevně stanovené částky k Tribunal Judicial da Comarca de Lisboa (soud prvního stupně v Lisabonu, Portugalsko).
- 5 Jakožto exekuční titul předložila platební rozkaz, který byl opatřen doložkou vykonatelnosti v řízení o platebním rozkazu, které bylo vedeno před Balcão Nacional das Injunções (Národní oddělení pro platební rozkazy, Portugalsko). Toto řízení bylo zahájeno dne 24. října 2019 a doložka vykonatelnosti byla vložena dne 23. ledna 2020.
- 6 Navrhovatelka uvedla, že vykonatelnou částkou je částka 19 188 eur, která byla uvedena na faktuře č. 2019/1, navýšená o úroky z prodlení. V návrhu na vydání platebního rozkazu se odkazovalo na smlouvu o poskytnutí zboží a služeb ze dne 1. června 2017, a to na dobu od 1. června 2017 do 31. května 2018.
- 7 Proti návrhu na výkon rozhodnutí podala odpůrkyně námitku, která se zakládala na neexistenci nebo neplatnosti oznámení v řízení o platebním rozkazu, na chybném určení druhu řízení, na neexistenci pasivní legitimace v rámci výkonu rozhodnutí a na promlčení pohledávky, která je předmětem výkonu rozhodnutí.
- 8 Tribunal Judicial da Comarca de Lisboa (soud prvního stupně v Lisabonu) měl za to, že námitka podaná proti návrhu na výkon rozhodnutí je přípustná, a v důsledku toho prohlásil výkon rozhodnutí za zrušený.

- 9 Navrhovatelka poté podala opravný prostředek k Tribunal da Relação de Lisboa (odvolací soud v Lisabonu), který je předkládajícím soudem.

Hlavní argumenty účastnic původního řízení

Postoj navrhovatelky

- 10 Navrhovatelka je toho názoru, že obchodní vztah, který byl mezi účastnicemi řízení zřízen prostřednictvím smlouvy o obchodním zastoupení, představuje obchodní transakci ve smyslu pojmu uvedeného v čl. 3 písm. b) nařízení s mocí zákona č. 62/2013.
- 11 Služby poskytnuté navrhovatelkou se týkají povolání odpůrkyně, která je herečkou, a jsou určeny k uskutečnění její odborné činnosti, takže ani jedna z účastnic řízení nemůže být považována za spotřebitele, což má význam pro účely čl. 2 odst. 2 písm. a) nařízení s mocí zákona č. 62/2013, podle nějž jsou z působnosti tohoto ustanovení vyloučeny spotřebitelské smlouvy.
- 12 Na druhou stranu, právě proto, že odpůrkyně vykonává povolání herečky jakožto osoba samostatně výdělečně činná a jako taková uzavřela spornou smlouvu o obchodním zastoupení, musí spadat pod pojem „podnik“, který je uveden v čl. 3 písm. d) nařízení s mocí zákona č. 62/2013.
- 13 Vyplývá z toho, že navrhovatelka splnila při použití řízení o platebním rozkazu objektivní i subjektivní požadavky stanovené zákonem a že řízení o platebním rozkazu je vhodným procesním prostředkem pro vymáhání splnění závazku, jemuž odpůrkyně nedostala, takže je třeba učinit závěr, že exekuční titul je platný.
- 14 Je tedy třeba vyhovět opravnému prostředku a zrušit rozsudek, proti němuž byl tento opravný prostředek podán, jakož i vrátit věc soudu prvního stupně za účelem pokračování řízení.

Postoj odpůrkyně

- 15 Podle názoru odpůrkyně měl soud prvního stupně správně za to, že vymáhat soudní cestou zaplacení požadované částky prostřednictvím řízení o platebním rozkazu není přípustné, neboť smlouva, která zakládá závazek tuto částku zaplatit, nespadá pod pojem „obchodní transakce“. Zákon stanoví, že k obchodní transakci může dojít pouze mezi podniky nebo mezi podniky a orgány veřejné moci, což se zjevně netýká této věci, neboť se nejedná o vztah mezi podniky nebo mezi podniky a orgány veřejné moci či osobou zabývající se obchodní činností, vzhledem k tomu, že odpůrkyně vykonává povolání herečky.
- 16 Pokud jde o výklad pojmů „obchodní transakce“ a „podnik“ pro účely směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/35/ES ze dne 29. června 2000, odpůrkyně se na svou obranu dovolává rozsudku Soudního dvora ze dne 15. prosince 2016, Nemeč (C-256/15, EU:C:2016:954), v němž Soudní dvůr prohlásil, že nestačí, aby

osoba uzavřela transakci, aby spadala pod pojem „podnik“ a aby tato transakce byla kvalifikována jako „obchodní“. Je ještě zapotřebí, aby: i) tato osoba jednala jako organizace v rámci takové činnosti nebo nezávislé odborné činnosti, což znamená, že tato osoba, nehlédě na její formu a právní postavení ve vnitrostátním právu, vykonává hospodářskou činnost strukturovaně a soustavně, přičemž tato činnost se tedy nemůže omezovat na jednorázová a izolovaná plnění, a aby ii) dotyčná transakce zapadala do rámce uvedené činnosti.

- 17 Tvrzená smlouva o obchodním zastoupení, o kterou se jedná, nebyla smlouvou uzavřenou mezi podniky, a proto nemůže být považována za obchodní transakci. Z podepsání takové smlouvy nelze vyvodit závěr, že odpůrkyně, která vykonává povolání herečky, vykonává hospodářskou činnost strukturovaně a soustavně nebo že působí v obchodní oblasti, kde vykonává nezávislou odbornou činnost.
- 18 Okolnost, že odpůrkyně považovala tuto smlouvu [původně] za smlouvu o „obchodní“ distribuci, nemá žádný dopad na právní kvalifikaci smluvních stran.
- 19 Odpůrkyně vykonává svobodné povolání herečky a poskytuje duševní služby na základě zvláštní odborné kvalifikace, osobně a v rámci vztahu vzájemné důvěry, takže nespadá do pojmu „obchodník“.
- 20 Kromě toho odpůrkyně tvrdí, že v rámci řízení o platebním rozkazu navrhovatelka neprokázala, že učinila první výzvu, takže musí být považováno za neprokázané, že odpůrkyně obdržela fakturu č. 2019/1. Dále se dovolává neexistence nebo neplatnosti oznámení pro účely podání námítky v řízení o platebním rozkazu, což zakládá neplatnost provedených úkonů. Vzhledem k tomu, že odpůrkyně nebyla obeslána, o věci musí být následně rozhodnuto ve zvláštním řízení o určovací žalobě, aniž bude návrh na vydání platebního rozkazu obsahovat doložku vykonatelnosti.
- 21 Odpůrkyně rovněž tvrdí, že smlouva o obchodním zastoupení nebyla uzavřena mezi ní a navrhovatelkou, ale mezi navrhovatelkou a společností CT Unipessoal, Lda. Znamená to, že odpůrkyně nemá legitimaci k tomu, aby se účastnila tohoto řízení v postavení povinné osoby.
- 22 Pohledávky za poskytnuté služby obchodního zastoupení budou ostatně do dvou let promlčeny. V době, kdy navrhovatelka podala návrh na vydání platebního rozkazu, byl poplatek, který měla údajně obdržet, již dávno promlčen.
- 23 Dále odpůrkyně uvádí zaprvé, že platnost smlouvy, kterou uzavřela s navrhovatelkou, byla ukončena mnohem dříve, než skončila platnost produkční smlouvy uzavřené s televizním producentem, a zadruhé, že se navrhovatelka nepodílela na uzavření smlouvy s televizním producentem a tuto smlouvu nezajistila, neboť konečné sjednání podmínek této smlouvy uskutečnila odpůrkyně. Z těchto důvodů nedluží účastníci řízení, která navrhuje výkon rozhodnutí, žádný poplatek.

- 24 Ze všech výše uvedených úvah vyplývá, že i když soud prvního stupně řádně nepřezkoumal zmíněné důvody, tato okolnost neměla na vyřešení věci žádný dopad. Rozsudek, proti němuž byl podán opravný prostředek, nebyl totiž stížen chybným výkladem čl. 3 písm. b) a d) nařízení s mocí zákona č. 62/2013, a proto musí být v plném rozsahu potvrzen.

Stručný popis odůvodnění žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

- 25 Předkládající soud zkoumá otázku, zda byl chybně určen druh řízení.
- 26 Podle zákona je každý výkon rozhodnutí založen na titulu, který určuje předmět a rozsah návrhu na výkon rozhodnutí, přičemž neexistence nebo nedostatek vykonatelnosti tohoto titulu představují důvod k podání námítky proti výkonu rozhodnutí. Znamená to, že pokud není vymahatelný závazek náležitě kryt exekučním titulem nebo pokud přesahuje jeho rozsah, bude existovat vada z důvodu nedostatku exekučního titulu. Tento nedostatek exekučního titulu vede proto nezbytně k zániku výkonu rozhodnutí.
- 27 V této věci prohlásil soud prvního stupně, že dotčený platební rozkaz nepředstavuje exekuční titul, vzhledem k tomu, že částka uvedená na faktuře přiložené ke spisu v řízení o výkonu rozhodnutí byla vyšší než 15 000 eur, a že navrhovatelka nemohla vést proti odpůrkyni toto řízení, neboť odpůrkyně není obchodním podnikem.
- 28 Článek 10 nařízení s mocí zákona č. 62/2013 přiznává věřiteli v obchodní transakci, již se neúčastní spotřebitelé, právo navrhnout vydání platebního rozkazu, a to bez ohledu na výši pohledávky, nebo v případě částky vyšší než 15 000 eur do výše stropu stanoveného v obecném režimu platebního rozkazu (podle článku 7 RPCOPEC).
- 29 S ohledem na ustanovení obsažená v čl. 2 odst. 1, čl. 2 odst. 2 písm. a) a čl. 3 písm. b) nařízení s mocí zákona č. 62/2013 se tedy jedná o pohledávky plynoucí z obchodních transakcí, jichž se neúčastní spotřebitelé.
- 30 Následně předkládající soud přezkoumal objektivní a subjektivní požadavky kladené na řízení o platebním rozkazu.
- 31 Pro účely objektivních požadavků jsou zásadní pojmy „*peněžitý závazek plynoucí ze smlouvy*“ (článek 1 nařízení s mocí zákona č. 269/98) a „*obchodní transakce*“ [čl. 3 písm. b) nařízení s mocí zákona č. 62/2013]. Pro účely subjektivních požadavků jsou zásadní pojmy „*spotřebitel*“ [čl. 2 odst. 2 písm. a) nařízení s mocí zákona č. 62/2013], „*orgány veřejné moci*“ [čl. 3 písm. c) nařízení s mocí zákona č. 62/2013] a „*podnik*“ [čl. 3 písm. d) nařízení s mocí zákona č. 62/2013].
- 32 V této věci bylo předmětem platebního rozkazu s doložkou vykonatelnosti zaplacení faktury za služby poskytnuté na základě smlouvy o obchodním zastoupení, které navrhovatelka v postavení obchodního zástupce podle vlastního

tvrzení poskytla odpůrkyni v rámci činnosti, kterou odpůrkyně vykonává jakožto profesionální herečka.

- 33 Vyplývá z toho, že byly splněny objektivní požadavky kladené na smlouvu jakožto zdroj vymáhané pohledávky a na peněžitou povahu v úzkém slova smyslu, ve smyslu povinnosti zaplatit určitou peněžitou částku. Účastnice řízení tyto body nijak nezpochybňují.
- 34 Sporná je nicméně otázka, zda se má mít za to, že byl splněn objektivní požadavek týkající se obchodní transakce, který je stanoven v čl. 3 písm. b) nařízení s mocí zákona č. 62/2013, jakož i subjektivní požadavek týkající se postavení podniku, který je stanoven v čl. 3 písm. d) nařízení s mocí zákona č. 62/2013.
- 35 Předkládající soud uvádí, že zmíněným nařízením s mocí zákona byla do vnitrostátního právního řádu provedena směrnice 2011/7/EU, kterou byla nahrazena a zrušena směrnice 2000/35/ES, která upravovala tutéž oblast.
- 36 Článek 3 písm. b) nařízení s mocí zákona č. 62/2013 stanoví, že „obchodní transakcí“ se rozumí transakce, jíž se účastní podniky a jejímž účelem je dodání zboží nebo poskytnutí služeb za (peněžitou) úplatu.
- 37 Z tohoto důvodu je třeba přezkoumat strukturu smlouvy, kterou uzavřely účastnice řízení. Při zkoumání použitelného procesního prostředku je nutné zohlednit cíl a předmět sporu v té podobě, v jaké plynou z návrhu na výkon rozhodnutí, s přihlédnutím k okolnosti, že navrhovatelka v tomto návrhu tvrdí, že ve vztahu k odpůrkyni „jednala jakožto obchodní zástupce“.
- 38 Smlouva o obchodním zastoupení se řídí Decreto-Lei n.º 178/86, de 3 de julho (nařízení s mocí zákona č. 178/86 ze dne 3. července 1986), podle něhož se jedná o smlouvu, v níž se jedna ze stran zavazuje zajistit za úplatu uzavírání smluv na účet druhé strany.
- 39 Na jednu stranu je smlouva o obchodním zastoupení v právní teorii považována za obchodní smlouvu. Na druhou stranu v judikatuře nedošlo ke shodě v otázce, zda musí být smlouva o obchodním zastoupení v oblasti umělecké kariéry považována za smlouvu o obchodním zastoupení.
- 40 Vzhledem k tomu, že smlouva o obchodním zastoupení je jednou z forem smlouvy o zmocnění v obchodní oblasti, očividně není pochyb o tom, že činnost, kterou vykonávala navrhovatelka, musí být považována za poskytování služeb. Tím je splněno objektivní hledisko pojmu „obchodní transakce“.
- 41 Předkládající soud dospěl k závěru, že v této věci byly splněny objektivní požadavky, jimiž je vázáno použití řízení o platebním rozkazu v obchodní oblasti.
- 42 Co se týče subjektivního požadavku týkajícího se postavení podniku, předkládající soud uvádí, že smlouva o obchodním zastoupení, z níž plynulo poskytování služeb, na něž odkazuje faktura přiložená k návrhu na vydání platebního rozkazu,

byla uzavřena mezi navrhovatelkou, která je obchodní společností, a odpůrkyní, která je fyzickou osobou.

- 43 Je tedy třeba určit, zda navrhovatelka a odpůrkyně spadají do právního pojmu „podnik“, ve smyslu jakékoli organizace, která vykonává nezávislou hospodářskou nebo odbornou činnost, i když je tato činnost prováděna jedinou osobou (čl. 2 bod 3 směrnice 2011/7/EU).
- 44 O zařazení navrhovatelky do této kategorie nemůže být pochyb. Nejasná je situace odpůrkyně.
- 45 Vzhledem k tomu, že navrhovatelka uvedla v návrhu na vydání platebního rozkazu, že odpůrkyně vykonává povolání herečky a že předmětem smlouvy o obchodním zastoupení je podpora její kariéry, je třeba vzít v úvahu pojem činnosti vykonávané fyzickou osobou v pracovní oblasti.
- 46 Bod 10 odůvodnění směrnice 2011/7/EU, v němž se výslovně uvádí, že „do oblasti působnosti této směrnice spadají“ svobodná povolání, naznačuje, že svobodná povolání jsou zařazena pod široký pojem „podnik“.
- 47 Vzhledem k tomu, že v návrhu na vydání platebního rozkazu bylo uvedeno, že odpůrkyně vykonává povolání herečky a že smlouva o obchodním zastoupení, kterou odpůrkyně uzavřela s navrhovatelkou, byla zaměřena na podporu její pracovní činnosti v režimu svobodného povolání, se na první pohled jeví, že by odpůrkyně měla být považována za podnik.
- 48 Předkládající soud odkazuje na rozsudek Nemeč, jehož se dovolává odpůrkyně, a v souvislosti s ním uvádí, že nevyvstávají žádné pochybnosti ohledně ujasnění pojmu „soustavně“, na který upozorňuje Soudní dvůr, neboť pokud je určitá pracovní činnost vykonávána pravidelně a nepřetržitě, pak je považována i za soustavnou. Není však jasné, co se má rozumět pod pojmy „jednat jako organizace“ a „strukturovaný výkon“ této činnosti. V rozsudku Nemeč je totiž odkazováno na pracovní činnost živnostníka, který je držitelem živnostenského oprávnění. U výkonu takové činnosti se předpokládá to, že je k dispozici strukturovaný soubor výrobních prostředků.
- 49 Tytéž pochybnosti přetrvávají i v rámci směrnice 2011/7/EU, neboť definice pojmu „obchodní transakce“ a „podnik“, které jsou v této směrnici uvedeny, jsou shodné s definicemi obsaženými ve směrnici 2000/35/ES, z níž vycházel rozsudek Nemeč.
- 50 S ohledem na to, že skutkový rámec zkoumaný v rozsudku Nemeč se liší od rámce existujícího v této věci, nelze jednoznačně použít závěry, k nimž Soudní dvůr ve výše uvedeném rozsudku dospěl. Dále je třeba vzít v potaz okolnost, že předkládající soud neshledal žádný další rozsudek, v němž by se Soudní dvůr vyjádřil k výkladu výše uvedených ustanovení.

- 51 Lze proto rozumně pochybovat o výkladu bodů 5 a 10 odůvodnění a čl. 2 bodů 1 a 3 směrnice 2011/7/EU, neboť tento výklad je pro vyřešení sporu v této věci zásadní.
- 52 Předkládající soud se tedy rozhodl přerušit řízení a na základě článku 267 SFEU položit Soudnímu dvoru výše uvedenou otázku.

PRACOVNÍ DOKUMENT